



Opleiden. Dat doen we voor jou.



# Master Systemisch werken met Jeugd

Persoonlijke verhalen over de MSJ

# Inhoudsopgave

Wat houdt de Master Systemisch werken met Jeugd in? | 4

Leerlijnen | 5

Persoonlijke, professionele ontwikkeling | 6

Ontwikkeling in perspectief | 8

Onderzoek & Innovatie | 10

Systemisch & interprofessioneel werken | 12

Praktische informatie | 14

## Colofon

**Uitgave Hogeschool Viaa**

Redactie: Michiel van der Velde

Tekst: Michiel van der Velde, Hannah Zandbergen

Fotografie: Ingeborg Lukkien





## Voorwoord

Voor je ligt de brochure van de Master Systemisch werken met Jeugd, afgekort MSJ. Als studieleider van deze prachtige master, nodig ik je uit om de persoonlijke verhalen van (oud-)studenten en docenten te lezen.

Onze MSJ is een aantal jaren geleden ontworpen met het idee om interprofessionele samenwerking te bevorderen tussen de verschillende partijen die werken met kinderen en jongeren, oftewel jeugd. Hierbij gaan we uit van een relationeel-systemische metavisie als gezamenlijk kader voor interprofessioneel werken. Dankzij de geweldige inzet van ons kleine docententeam en de kennis vanuit het lectoraat Centrum voor Samenlevingsvraagstukken, is de MSJ uitgegroeid tot een toonaangevende master die een goed bereik heeft bij instellingen voor jeugdhulp, onderwijs en jeugdgezondheidszorg. Daarin zijn onze relaties met externe docenten uit het jeugddomein en uit de academische wereld van grote waarde.

De MSJ sluit nauw aan bij de meest recente ontwikkelingen in het werkveld en de wetenschap en is bedoeld voor hbo-opgeleide professionals die werkzaam zijn in de jeugdhulpverlening, welzijn, jeugdgezondheidszorg en het onderwijs. We stimuleren je om complexe vraagstukken die je tegenkomt in je werk aan te pakken in samenwerking met meerdere domeinen. We dagen je uit om je (opnieuw) te verdiepen in je eigen vakgebied en helpen je om dit te verbinden met het bredere perspectief van interprofessioneel werken.

Blader gerust door deze brochure en ontdek de ervaringen van onze docenten, studenten en alumni. Heb je na het lezen nog vragen? Aarzel dan niet om contact met mij op te nemen via het onderstaande e-mailadres.

Tanja van der Vinne  
*professionals@viaa.nl*

# Wat houdt de Master Systemisch werken met Jeugd in?

De complexiteit van problemen waar jeugdigen vandaag de dag mee worden geconfronteerd, vraagt om een systemische samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg. Dit houdt in dat er bij de behandeling van een vraagstuk gehandeld wordt vanuit verschillende perspectieven. De verbinding tussen expertises vanuit uiteenlopende vakgebieden is daarbij essentieel.

De MSJ is ontworpen om hbo-professionals op te leiden, zodat ze in staat zijn om hun inzichten en vaardigheden in te zetten om de ontwikkeling van kinderen en jongeren te bevorderen. Het gaat hierbij niet enkel om kennis, maar ook om een andere houding en weten wanneer je iets goed doet en 'het goede' doet.

De MSJ bestaat uit een zorgvuldig opgesteld programma waarin leerlijnen en onderwijseenheden elkaar afwisselen. De kern van de master bestaat uit een kleine groep docenten. De verschillende leerlijnen zijn op elkaar afgestemd en staan met elkaar in verbinding.





## Leerlijnen

De MSJ is opgebouwd uit drie leerlijnen die de basis vormen van de master:

1. Persoonlijke Professionele Ontwikkeling (PPO)
2. Ontwikkeling in Perspectief (OiP)
3. Onderzoek en Innovatie (O&I)

Een opleidingsdag begint in een PPO-groep, waar je in een klein groepje gaat werken aan je persoonlijke, professionele ontwikkeling. Daarna ga je verder in de OiP-leerlijn. Daarbij worden regelmatig gastsprekers uitgenodigd en ontleed je een thema aan de hand van theorie en groepsdiscussies. De dag eindigt met de O&I-leerlijn, waarin je bezig gaat met je eigen innovatie die je ondersteunt met onderzoek.

Deze drie leerlijnen zijn met elkaar verbonden in de vier semesters die als thema's hebben: positioneren, verbinden, transformeren en innoveren. Deze werkeenheden komen daarom in de gehele master aan de orde. De master bestaat uit vier semesters en in elk semester wordt één werkeenheden uitgelicht. De colleges en de werkbijeenkomsten zijn daar onderdeel van, waardoor er een duidelijke samenhang bestaat.

# Persoonlijke, professionele ontwikkeling

Frank Gerritsen | Tweedejaarsstudent MSJ | Ambulant speedwerker bij Pactum

“In de PPO-groep worden we meegenomen op een ontdekkingsreis naar onszelf. De PPO-leerlijn gaat namelijk over wie ik ben als persoon en als professional, maar ook over wie ik uiteindelijk wil zijn. Samen met je medestudenten vorm je een klein groepje en ga je samen bespreken waar je tegenaan loopt. Dit kan iets losstaand zijn, maar je ziet vaak dat iets als een rode draad door iemands leven loopt. Uiteindelijk komt het vaak neer op een bepaalde waarde of eigenschap van jezelf waar je je bewuster van wordt. Dat maakt dat je daarop kan inspelen en je steviger in je schoenen gaat staan als professional en als persoon.

Iedere lesdag leer ik iets wat ik kan meenemen in mijn persoonlijke en professionele leven. We zijn gewend om in ons werk vragen te stellen als: ‘Wat is er nodig, wat gaan we doen of wat is er gebeurd?’ Maar uiteindelijk gaat het allemaal om de vraag: ‘Hoe willen wij als mensen het leven vormgeven?’ Deze master heeft mij een stukje richting gegeven en me laten inzien wie ik als persoon én als professional wil zijn.

Er is een verandering nodig in het werkveld. Ik denk dat doordat wij deze master doen, we onderdeel worden van die verandering en we een nieuwe manier van kijken ontwikkelen. Daar heb je zowel als professional, maar ook persoonlijk heel veel aan. Het is eigenlijk persoonlijke groei met een papiertje.”





## Sjoerd Haga | Begeleidingskundige in de PPO-leerlijn en systeemtherapeut

“Je kunt ons zien als een soort studiebegeleiders. We helpen studenten met zaken waar ze tegenaan lopen tijdens de master. Tanja doet daar heel veel in, maar tijdens de PPO-bijeenkomsten kan dit ook aan de orde komen. We hebben regelmatig individuele gesprekken om te kijken hoe het met ze gaat op persoonlijk en professioneel vlak. De persoonlijke ontmoeting tussen docenten en studenten staat bij ons centraal. We beginnen een opleidingsdag ook met PPO, zodat we er eerst voor onze studenten kunnen zijn. Vanuit daar kunnen we dan verdergaan met de inhoud.

De PPO-lijn is de plek waar we bij elkaar terugkomen. Naarmate onze studenten meer vertrouwd raken met het systemisch werken, is het belangrijk om de vraag ‘Wat doet dit met jou?’ te stellen. Tonnis Bolks, de andere PPO-docent, en ik doen dit op een ongedwongen manier, omdat wij geloven dat studenten deze vraag pas kunnen beantwoorden als ze zich op hun gemak voelen.

Toch gaat het tijdens de PPO-bijeenkomsten niet alleen om je eigen ontwikkeling, maar ook om wat je van elkaar leert. Zodra een student binnenkomt en begint te praten over iets wat er op het werk is gebeurd, moet je heel goed luisteren, vragen stellen en nagaan wat daaronder kan liggen. Niet achteroverleunen, maar constant bezig zijn met het verkennen van het perspectief van de ander en ook je eigen perspectief ontdekken. We maken telkens de wisseling van ‘wat doet het met mij?’ op persoonlijk niveau naar ‘wat gebeurt er op mijn werk dat mij raakt?’ op professioneel niveau. Bij deze wisselwerking is de ander constant betrokken. Je zoekt steeds de dialoog met elkaar op. Onze taak is om die dialoog te faciliteren.”

# Ontwikkeling in perspectief

Désirée Bosman | Afgestudeerd in 2020 |  
Systeemtherapeut bij MetMaya Jeugdhulp

“Door de leerlijn Ontwikkeling in Perspectief ben ik enorm gefocust geworden op het hele systeem. Denken in patronen en hypothesen helpt mij om meer in verbinding te komen met jongeren en hun gezinnen. Taal vond ik hierbij een mooi onderwerp, want dat kan heel stigmatiserend werken. Dit merk ik ook in mijn werkveld, want hoe we over jongeren en hun problemen praten, doet veel met het beeld dat we creëren. Je kunt verhalen vanuit zoveel verschillende invalshoeken vertellen en telkens ontstaat er dan een ander beeld.

Afgelopen jaar had ik bijvoorbeeld een intake met een 23-jarige vrouw die, na een nare seksuele ervaring, bij ons kwam met angst- en panieklachten. Voorheen was ik gelijk gestart met een behandeling, maar met de kennis die ik nu heb, besloot ik anders te handelen. Deze vrouw had, terloops, tijdens de intake verteld dat zij een documentaire had bekeken waaraan haar oma had meegewerkt. Dus ik besloot een open en nieuwsgierige houding aan te nemen en daardoor vond een mooi gesprek plaats. We kwamen erachter dat er in haar familie een patroon van slachtofferschap schuilging en zij begon zich af te vragen in hoeverre zij slachtoffer was en of zij dit wilde zijn. Hierbij moest ik denken aan een quote uit een lesboek van de MSJ: ‘De eerste generatie beleeft, de tweede generatie doorvoelt en de derde generatie bespreekt’.\*

Ik heb geleerd om niet direct uit te gaan van pathologie, maar te kijken naar de context waarin problemen plaatsvinden. Dankzij deze master is systemisch werken onder mijn huid gekropen en onderdeel geworden van mijn bestaan. Ik ben me bewuster van gezins- en intergenerationele patronen en neem een breder perspectief aan. De master heeft mij laten inzien hoe de verschillende elementen van een systeem met elkaar verbonden zijn en elkaar beïnvloeden.”

\* Jessurun, N. & Warring, R. (2018). *Verschillen omarmen*. Coutinho.







**Els Bos | Docent in de OiP-leerlijn  
en onderzoeker & programmaleider  
Jeugd bij het lectoraat Centrum voor  
Samenlevingsvraagstukken.**

“In de MSJ richten we ons op het werken met jeugdigen en gezinnen. Hierbij proberen we via verschillende theoretische invalshoeken een stevige basis voor je werk te vormen. Vanuit het systeemdenken en door ‘normatieve professionalisering’ stimuleren wij je om vakinhoudelijk mooi werk te verrichten met en voor jeugd en gezin, in goede samenwerking met andere professionals.

De MSJ is écht een inhoudsmaster, want de verdieping in je werk en jouw professionaliteit spelen een grote rol. Ik vind onze studenten enorm leergierig. De mooie wisselwerking tussen wat wij aanbieden en hun eigen praktijk, werkt volgens mij die leergierigheid in de hand. We proberen hier een bepaald leerklimaat neer te zetten, maar de realisatie hiervan is grotendeels aan onze studenten te danken. Soms is het zelfs zo dat we studenten moeten afremmen, omdat zij in hun enthousiasme heel veel onderwerpen willen onderzoeken.

Casuïstiek speelt bij onze master een belangrijke rol. Zo sluit je elk semester af met een toets gericht op het verbinden van de theorie met de praktijk. Dat is een verschil met een universitaire master, waarbij de praktijk minder aandacht krijgt. Je gaat zelf met vooral kwalitatief praktijkgericht onderzoek aan de slag. Als student neem je dus je eigen praktijkervaringen mee in de bijeenkomsten en bij de toetsen en je leert hier op een andere manier naar te kijken. We horen van studenten regelmatig terug dat zij van het integreren van praktijk en theorie veel leren en een andere professional zijn geworden.”

# Onderzoek & Innovatie

Niels Slot | Afgestudeerd in 2022 |  
Beleidsmedewerker bij gemeente Hattem

“Ik weet nog dat ik op een open dag van Hogeschool Viaa Tanja van der Vinne tegenkwam. We hadden een leuk gesprek over de master en ik was erg enthousiast. Totdat het stukje onderzoek ter sprake kwam, want dat was voor mij echt de grootste drempel. Ik dacht meteen: ‘Hoe moet ik daar aan beginnen?’ Ik weet nog dat het doen van een onderzoek tijdens mijn hbo-bachelor mij veel stress opleverde. Van Tanja hoorde ik dat deze zorgen niet nodig waren en daar had zij helemaal gelijk in.

Van iemand die het doen van onderzoek uit de weg ging, ben ik veranderd in iemand die het leuk en spannend vindt om onderzoek te doen. Dit heeft te maken met het stuk begeleiding dat we via de opleiding kregen. Ik werd echt stap-voor-stap meegenomen. Het was niet per se mijn onderzoek, maar ons onderzoek. Ik vind het zo waardevol dat ik zoveel verschillende aspecten van onderzoek doen heb leren kennen door de master.

Je gaat samen op een ontdekkingsstocht langs allerlei onderwerpen. Ik had het idee dat wij als studenten aan het leren waren, maar dat de docenten ook weer van ons leerden. Dat maakt dat het een andere dynamiek is, dan het klassieke beeld van docent/student. Dit maakt ook wel dat ik Viaa nog steeds een fijne plek vind om naar terug te komen bij masterclasses of evenementen. Het voelt, heel cliché gezegd, een beetje als een warm bad.

Mijn beeld van onderzoek is veranderd. Je leert om wetenschappelijke kennis te verbinden aan de praktijk waarin je werkt. Als je je mag verdiepen in een onderwerp en daar dan een goede basis aan ondersteuning bij krijgt, dan wordt onderzoek doen wél leuk en heel leerzaam.”





**Leida Janssen | Docent in de O&I-leerlijn en onderzoeker bij het lectoraat Zorg & Zingeving.**

“Deze leerlijn is uiteengezet in twee jaar en bestaat uit verschillende onderdelen. Zo begin je met iets dat we systeemexploratie noemen. Hierbij ga jij, als onderzoeker en projectleider, na met welke innovatie jij je tijdens je studie bezig gaat houden op je werkplek. Je innovatie moet praktisch en concreet zijn. Dit lijkt iets groots, maar het gaat om kleine veranderingen in een organisatie. Want daar ligt juist de kracht. Jij hebt invloed om de zorg en ondersteuning voor de jeugd een beetje beter te maken. Ook al doe je dat alleen in het klein, bij jouw werkplek met jouw cliënten en collega’s. Kleine dingen kunnen soms het grootste verschil maken.

Ik begeleid bijvoorbeeld momenteel een student die werkt in de verslavingszorg met jongeren van 18 en 19 jaar. Deze jongeren gaan elk weekend naar huis, maar eenmaal thuis krijgen ze regelmatig een terugval. De student stond voor de uitdaging om een innovatie aan te dragen die zou bijdragen aan het welzijn en de behoeftes van deze jongeren, maar ook aan de behoeftes van hun omgeving. Als innovatie had deze student bedacht om de ouders eens in de zoveel tijd naar de instelling te laten komen, zodat zij echt onderdeel konden worden van het herstelproces. Nadat zij deze verandering hadden doorgevoerd, merkten ze dat de jongeren een verbetering lieten zien.

Mocht je je zorgen maken over het doen van onderzoek, dan is dat niet nodig, want wij begeleiden je stap-voor-stap. Centraal staat: ‘Waar ligt jouw behoefte en wat heb jij nodig om tot een mooie innovatie in het werkveld te komen?’ Ook leer je wat het betekent om onderzoek te doen, wat wetenschapsfilosofie is en waar dit vandaan komt en wat het betekent om een projectleider te zijn. Ik zie vaak dat studenten die de master afronden, zijn veranderd en meer denken vanuit een positie zonder oordeel.”

# Systemisch & interprofessioneel werken

Charon de Ruiters | Afgestudeerd in 2024 | Jeugd- en gezinswerker binnen het sociaal wijkteam in Zwolle en schoolmaatschappelijk werker

“De laatste jaren merk ik een verschuiving in de vraagstukken die ik als jeugd- en gezinswerker krijg. Steeds meer jongeren hebben behoefte aan gespecialiseerde jeugdhulp. Er worden snelle oplossingen gevraagd, maar zo’n quick fix bestaat niet. Ik zie dat die complexe vragen een andere manier van werken vragen. Het wordt steeds belangrijker om naar het complete plaatje te kijken: niet alleen naar het kind zelf, maar ook naar het gezin, de school en de maatschappij. Tijdens een opleiding systeemtherapeutisch werken leerde ik hier al over, maar ik wilde er meer over weten. De MSJ was daarom een heel logisch vervolg voor mij.

De master is heel breed: je wordt gevoed vanuit wetenschappelijke literatuur, je doet zelf onderzoek en je kijkt naar jezelf als professional. Dat laatste is enorm waardevol, je bent zelf immers je belangrijkste instrument.

Systemisch werken houdt in dat je wordt opgeleid om vanuit verschillende invalshoeken naar een vraagstuk te kijken. Je gaat ervanuit dat alles met elkaar samenhangt. Ik geef nu niet zomaar een verwijzing voor bijvoorbeeld ADHD, maar kijk breder: ‘Waarom geven ouders deze betekenis aan het gedrag? Wat zegt de school?’ In de master ontwikkel ik mijn innerlijke wijsheid en leer ik om hiernaar te luisteren. Mijn collega’s merken ook dat ik minder snel in actie kom, maar eerst de juiste vraag probeer te stellen. Met name in een crisis is dat best lastig. Maar vaak ontstaat er dan ook een ander antwoord. Dat is echt wat deze opleiding mij brengt.”

‘In de master ontwikkel ik mijn innerlijke wijsheid en leer ik om hiernaar te luisteren’





## Praktische informatie

### Tijdsduur

De MSJ bestaat uit vier semesters verspreid over twee jaar:

- Semester 1, positionering van jezelf als professional.
- Semester 2, verbinding tussen professionals, jeugd en ouders.
- Semester 3, transformatie bij professionals en hun organisaties.
- Semester 4, innovatie voor bevordering relatie jeugd en hun omgeving.

### Opleidingsdagen

De colleges vinden om de week plaats op Hogeschool Viaa op vrijdagden tussen 8.30 en 17.00 uur.

### Toelating

Om te starten met deze master, heb je het volgende nodig:

- een hbo-bachelordiploma;
- minimaal drie jaar werkervaring in het brede jeugddomein.\* Het is van belang dat je voldoende mogelijkheden hebt om intensief samen te werken met jeugdigen, ouders en andere professionals.

\* Dit kan zijn in het onderwijs, de gezondheidszorg, de overheid of de jeugdhulp en het sociale domein.

### Nationale Studenten Enquête

De Nationale Studenten Enquête is een grootschalig landelijk onderzoek, waarin jaarlijks bijna alle studenten in het hoger onderwijs worden uitgenodigd om hun mening te geven over hun opleiding. Studenten van Hogeschool Viaa doen ook jaarlijks mee aan de NSE en de MSJ scoort daar hoge cijfers. Onze studenten waarderen met name de studiebegeleiding en de aansluiting van de opleiding bij de beroepspraktijk.



Meer informatie over de MSJ?  
Scan de QR-code hiernaast.



Een voorlichting bijwonen? Kom naar  
onze open dag. Scan de QR-code voor  
een overzicht.



Hogeschool Via organiseert met  
enige regelmaat masterclasses  
en evenementen over relevante  
onderwerpen. Scan de QR-code voor  
meer informatie.

# Hogeschool Viaa



Hogeschool Viaa  
Wethouder Alferinkweg 2  
8012 GA Zwolle

info@viaa.nl  
038 - 425 55 42  
 06 - 288 00 710



Opleiden. Dat doen we voor jou.